

DISZLEXIÁS ÉS TÖBBSÉGI TANULÓK SZÖVEGÉRTÉSE ÉS OLVASÁSI MOTIVÁCIÓJA

BORDA-FAZEKAS ADRIENN* – D. MOLNÁR ÉVA**

*Szegedi Tudományegyetem

fazekasadri@freemail.hu

**SZTE Neveléstudományi Intézet

medu@edpsy.u-szeged.hu

Témakörök: Gyógypedagógia, sajátos nevelési igények; kognitív fejlődés és fejlesztés

A hétköznapi helyzetekben megjelenő szövegek megértéséhez, értelmezéséhez szükség van a szövegértési képesség sikeres felhasználására, mely az életen át tartó és az élet minden területére kiterjedő tanulás alapjaként jelenik meg (Balázs, Ostorics és Szalay, 2007). Az olvasási képesség fejlődéséről és fejlesztéséről egyre többet tudunk (Józsa, 2006), az olvasás motivációs hátterének feltárására kevesebb vizsgálat irányul (Szenczi, 2010), és még kevesebbet tudunk az olvasási problémával küzdő, diszlexiás tanulók szövegértéséről és olvasási motívumairól.

Jelen előadásban egy 2011 februárjában lebonyolított pilot vizsgálat eredményeit mutatjuk be, amelynek célja a diszlexiás és a többségi tanulók olvasási motívumainak feltárása és szövegértési teljesítményükkel való összevetése volt. Hipotézisünk szerint a diszlexiás tanulók mind a szövegértés, mind az olvasási motívumok terén gyengébb eredményeket fognak mutatni, mint a többségi tanulók.

A vizsgálatban 11 Békés és Csongrád megyei általános iskola harmadik és negyedik évfolyamos tanulói vettek részt (N=140). Közülük 60 diszlexiás vagy valamilyen olvasási problémával rendelkező tanuló, illetve 80 többségi diák.

A vizsgálat egyik eszköze egy saját fejlesztésű kérdőív volt, mely 34 állítással vizsgálja a tanulók egyes olvasási motívumait (attribúció, észlelt kompetencia, attitűd és szorongás) négyfokú Likert-skálán. A kérdőív egyes komponenseinek alaposabb feltárása érdekében interjúkat is készítettünk diszlexiás és többségi tanulókkal egyaránt. Az olvasás mérésére egy szövegértés-tesztet alkalmaztunk, amely egy folyamatos és egy nem folyamatos (dokumentum) szöveget tartalmazott.

Az eredmények azt mutatják, hogy a diszlexiás tanulók szövegértése ($m=38\%$, $s=15$) szignifikánsan ($p=0,001$) gyengébb, mint a többségi tanulóké ($m=57\%$, $s=19\%$). A szövegértési teljesítménykategóriákat tekintve (alsó, középső, felső) kiderül, hogy a többségi tanulók 45%-a a felső tercilisben található, míg a diszlexiás tanulók csupán 6%-ban tudtak a felső tercilisbe kerülni a teljesítményük alapján. Az alsó tercilisben a többségi tanulók 18 %-a, míg a diszlexiás tanulók 55%-a tartozik.

Az olvasási motívumok vizsgálata során kiderült, hogy a többségi tanulók saját képességeinek pozitív észlelése a tanulók 45%-ánál van jelen, szemben a diszlexiásokkal, akik közül 31%-a jellemezte magát az említett észleléssel. Ezzel szemben a saját képességeik negatív észlelése a diszlexiás tanulók 78%-ánál van jelen. Az eredmények továbbá azt mutatták, hogy a diszlexiás tanulók szorongóbbak, és a saját olvasási képességeiket gyengébbnek minősítik a többségi tanulókkal szemben.

A pilot vizsgálat eredményei elsősorban tendenciákat vázolnak fel. Szükséges a továbbiakban a mérőeszköz továbbfejlesztése és a minta növelése.